

JAARLIJKS CONGRES – LVB: COMMUNICATIE EN INTERACTIE – VIJFDE EDITIE

25 januari 2018
Jaarbeurs, Utrecht

Het jaarlijks congres over LVB staat dit keer in het teken van communicatie en interactie. Wie met mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB) werkt, weet dat het communiceren met hen soms een uitdaging kan vormen. En dat terwijl het juist voor deze kwetsbare groep zo belangrijk is dat ze op een positieve manier met hun omgeving in verbinding blijven staan. Vanwege hun beperkte intelligentie vinden ze het immers vaak moeilijk om te begrijpen wat anderen zeggen of schrijven. Ook vinden ze het vaak lastig om onder woorden te brengen wat ze bedoelen.

Door hun beperkte sociale aanpassingsvermogen is niet alleen de inhoud van de communicatie moeilijk, maar komt ook vaak de relatie onder druk te staan. Ze weten tenslotte ook vaak niet h oe ze iets het beste kunnen zeggen of op welke manier iemand iets bedoelt.

Hoe heeft een LVB impact op de communicatie met iemands sociale omgeving en professionals? Hoe communiceer je met iemand die behalve een LVB ook autisme heeft? Of een migratie-achtergrond? Hoe praat je over gevoelige thema's als seksualiteit of huisregels? Hoe voorkom je dat je teveel stuurt in de communicatie met hen? Hoe gebruik je visualisatie? Waar let je op wanneer je hen inspraak geeft of ondersteunt in het nemen van beslissingen?

Bij deze en andere, soortgelijke thema's staan de sprekers op dit congres stil.

Doelgroep

Dit congres is gericht op hbo- en academisch opgeleide hulpverleners en leerkrachten die werken met mensen met een licht verstandelijke beperking. Denk daarbij aan: Psychologen, orthopedagogen, psychiaters, jeugdartsen, VG-artsen, (persoonlijk- / woon- / gezins- / traject-) begeleiders, jeugdzorgwerkers, maatschappelijk werkers, verpleegkundigen (SPV / VG), verpleegkundig specialisten, cliëntondersteuners, gezinshuisouders, behandelcoördinatoren, gedragsdeskundigen, leerkrachten, consultants, vaktherapeuten, jongerenwerkers etc.

Leerdoelen

Op het jaarlijks congres over LVB leer je:

- Wat de impact van een licht verstandelijke beperking (LVB) op de communicatie is;
- Hoe je met mensen met een LVB en autisme communiceert;

- Hoe je over seksualiteit en relaties communiceert met mensen met een LVB;
- Hoe je communiceert met mensen die een LVB en een migratie-achtergrond hebben;
- Op welke manier je visualisatie als praktisch hulpmiddel kunt inzetten in de communicatie met mensen met een LVB;
- Hoe je mensen met een LVB kunt ondersteunen bij inspraak en het nemen van beslissingen;
- Hoe je voorkomt dat je in de ondersteuning van mensen met een LVB onbedoeld sturend communiceert;
- Hoe je met mensen met een LVB communiceert over huisregels en de overtreding daarvan.

Programma

09.15 uur Inloop en registratie

10.00 uur Opening van het congres door de dagvoorzitter Drs. Guus Feron

Plenaire bijdragen:

10.15 uur Prof. Dr. Xavier Moonen [UvA] - De impact van LVB op communicatie met de sociale omgeving

11.00 uur Prof. Dr. Ina van Berckelaer-Onnes [Universiteit van Leiden] - Communicatie bij mensen met een LVB en autisme

11.45 uur Koffiepauze

12.15 uur Eerste ronde deelsessies keuze uit 1A of 1B

1A Drs. Bram le Grand [Trajectum] - Communiceren over seksualiteit en seksueel grensoverschrijdend gedrag

1B Drs. Erik Jongman [Spirit Jeugdzorg] - Communiceren met mensen met een LVB en een migratie-achtergrond

13.15 uur Lunch

14.15 uur Tweede ronde deelsessies: keuze uit 2A of 2B

Deelsessie 2A Dr. Irma Hein [De Bascule] - Ondersteuning bij het nemen van beslissingen

Deelsessie 2B Jacqueline Kronieger [Pergamijn] - Visualiseren als praktisch hulpmiddel bij communicatie

15.15 uur Koffiepauze en wissel

15.45 uur Derde ronde deelsessies: keuze uit 3A of 3B

Deelsessie 3A Arjen Tolsma [Esdégé Reigersdaal] - Communiceren over huisregels en overtredingen

Deelsessie 3B Drs. Ries van den Nieuwenhuizen [Bureau Nieuwenhuizen] - Niet sturende communicatie

16.45 uur Afsluiting

Sprekers

Prof. Dr. Xavier Moonen

Bijdrage: Communiceren met mensen op LVB niveau

Xavier is orthopedagoog en GZ-psycholoog. Hij is verbonden aan Koraal Groep te Sittard, is bijzonder lector 'inclusie van mensen met een verstandelijke beperking' aan Zuyd Hogeschool te Heerlen en bijzonder hoogleraar op het gebied van kennisontwikkeling over kinderen, jongeren en jongvolwassenen met een LVB aan de Universiteit van Amsterdam.

Zijn interesse gaat uit naar communicatie met mensen met een VB, naar

instrumentontwikkeling voor LVB, naar onderzoek bij mensen met een verstandelijke

beperking in contact met politie en justitie en naar het zelf onderzoek doen door mensen met een verstandelijke beperking.

Door de laagdrempelige beschikbaarheid van screeningsinstrumenten om LVB vast te kunnen stellen komen steeds meer mensen die functioneren op het niveau van mensen met LVB in beeld van hulpverleners. Een voorwaarde voor effectieve hulpverlening is dat er sprake is van goede afstemming en communicatie. In deze plenaire presentatie zal nader ingegaan worden op kennis over wat wel maar ook over wat niet te doen als hulpverleners samenwerken met mensen met een LVB.

Prof. Dr. Ina van Berckelaer-Onnes

Bijdrage: Communicatie bij LVB en autisme

Ina studeerde Klinische en Orthopedagogiek aan de Universiteit Leiden en promoveerde in Utrecht op het proefschrift "Vroegkinderlijk autisme: een opvoedingsprobleem". In 1991 werd zij benoemd tot bijzonder hoogleraar, gevolgd in 2001 tot gewoon hoogleraar. Sinds haar emeritaat is zij als gastmedewerker verbonden aan de Universiteit Leiden en verzorgt zij lezingen in binnen- en buitenland.

In deze plenaire presentatie legt Ina de focus op communicatie met mensen met autisme en een licht verstandelijke beperking (incl. gedragsproblematiek).

Drs. Bram le Grand

Bijdrage: LVB en SGG

Bram is klinisch psycholoog, orthopedagoog en gedragstherapeut.

Van 1981 tot 2014 heeft hij gewerkt bij Trajectum (voorheen Hoeve Boschoord), een behandelkliniek voor behandeling van licht verstandelijk beperkte en zwakbegaafde mensen met ernstige gedragsproblematiek.

Vanaf 1995 heeft Bram zich gespecialiseerd in diagnostiek en behandeling van mensen met een licht verstandelijke beperking en seksueel grensoverschrijdend gedrag. Zo kan hij bogen op een solide theoretisch fundament en decennialange praktijkervaring in het diagnosticeren, begeleiden en behandelen van mensen met een LVB die seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen.

In deze deelsessie gaat Bram dieper in op communiceren met mensen met een LVB over seksualiteit en seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Drs. Erik Jongman

Bijdrage: LVB en migratie

Erik is psycholoog en psychotherapeut bij Spirit Jeugdzorg en De Waag. Daarvoor was hij werkzaam bij het RET Institute in New York, Behandeltehuis Harreveld en Centrum voor Orthopsychiatrie de Fjord.

De werkrelatie is essentieel voor diagnostiek en behandeling voor complexe jongeren en hun ouders. LVB compliceert het creëren van een goede werkrelatie maar ook de culturele achtergrond heeft een grote invloed op de werkrelatie. Gelukkig zijn er een aantal universele aspecten, die vanuit het schemamodel helder zijn gedefinieerd. Deze zullen worden besproken in deze presentatie, naast een aantal concrete verschillen (gegeneraliseerd) tussen Surinaamse/Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren/gezinnen.

Jacqueline Kronieger

Bijdrage: Visualisaties kinderachtig? Echt niet!

Jacqueline is werkzaam in de rol van teamleider cliëntdienstverlener bij Pergamijn en werkt samen met Mieke Janssens in de rol van co-trainer LVB bij Bureau Concrete Coaching. Visualisaties die aangepast zijn aan de interesse en de cognitieve ontwikkelingsleeftijd van de LVB-cliënt, zijn onmisbaar in de begeleiding. Denk hierbij aan voorlichtings- of ondersteunend begeleidingsmateriaal, apps, websites, schema's, een spel, complimentenkaarten of andere positieve bekrachtigers. Een beloningssysteem kan zelfs de motivatie voor lange termijndoelen bevorderen.

Dr. Irma Hein

Bijdrage: Ondersteuning bij inspraak en beslissing

Irma werkt als kinder- en jeugdpsychiater bij het Centrum voor Trauma en Gezin van de Bascule, en postdoc onderzoeker bij AMC afdeling Kinder- en Jeugdpsychiatrie. Van 2011 tot 2015 heeft zij een door ZonMw gehonoreerd project geleid waarop ze is gepromoveerd: Development and use of a standardised instrument for assessing children's competence to consent in drug trials: are legally established age limits valid? Ze begeleidt verschillende onderzoeken met als foci trauma en wilsbekwaamheid.

Wanneer er getwijfeld wordt aan de wilsbekwaamheid van een jongere met een LVB en er ontstaan daardoor (medische) problemen, moet duidelijk zijn welke stappen genomen moeten worden. Kennis is nodig over hoe de wilsbekwaamheid van de jongere zo veel mogelijk ondersteund kan worden, en over hoe vastgesteld kan worden wanneer een jongere niet meer wilsbekwaam is en beschermd moet worden voor schadelijke gevolgen van beslissingen die hij of zij zelf op dat moment niet goed kan overzien.

Drs. Ries van den Nieuwenhuizen

Bijdrage: Niet-sturende communicatie bij mensen met een LVB

Ries is orthopedagoog en heeft ruime werkervaring in de (L)VG zorg. Vanuit zijn bureau verzorgt hij trainingen voor beroepskrachten op het gebied van communicatie en bejegening, gebaseerd op niet-sturende communicatie.

Niet-sturende communicatie (NSC) is speciaal ontwikkeld voor de zorg en ondersteuning van mensen met een verstandelijke beperking. Het doel van NSC is de cliënt de gelegenheid te geven zich te uiten zonder dat de beroepskracht sturend, bepalend en richtinggevend is. Zo krijgt de cliënt de ruimte om zoveel mogelijk zijn eigen mening, wensen en gevoelens of behoeftes kenbaar te maken.

In deze bijdrage wordt, na een kernachtige inleiding in de theoretische aspecten van NSC, een begin gemaakt met het aanleren van de vaardigheden die noodzakelijk zijn bij de toepassing van de niet-sturende communicatie. Tevens zal een video van een niet-sturend gesprek met een cliënt vertoond worden.

Arjen Tolsma

Bijdrage: LVB en regels?

Arjen is sinds 1990 werkzaam in de verstandelijk gehandicaptenzorg en GGz bij verschillende organisaties in Baarn en Amsterdam. Hij is gespecialiseerd in het behandelen en begeleiden van mensen met ingewikkeld gedrag, waaronder LVB en co-morbide psychiatrische stoornissen en verslaving. Hij was initiatiefnemer in een werkproject (botenproject) voor cliënten met SGLVB, onder de vlag van Cordaan - Amsterdam. Momenteel is hij werkzaam als clustermanager van meerdere (BOPZ) woonvoorzieningen voor cliënten met (SG)LVB triple diagnose.

Hoe ga je om met regels in de instelling of woonvoorziening? Missie en visie zijn om mensen met ingewikkeld gedrag een menswaardig bestaan te helpen bieden, door niet beheersmatig te werken en alle regels die buiten de wettelijke regels vallen, af te schaffen. Het leefklimaat verbetert en incidenten nemen af in frequentie en ernst, doordat er minder bronnen van conflict zijn. Separatie of andere middelen en maatregelen zijn minder vaak of niet meer nodig. Maar hoe doe je dat? Wat is daar voor nodig? Welk type personeel heb je nodig? En hoe ga je wel om met je cliënten en de dilemma's die je tegenkomt? Hoe praat je met cliënten en begrenst je hen? Een verhaal over risico's durven nemen en daardoor minder risico lopen, voor zowel de organisatie, voor het personeel maar vooral voor cliënten.

Drs. Guus Feron

Bijdrage: Dagvoorzitter

Guus is opgeleid als jeugdhulpverlener en studeerde Comparative European Social Studies aan de University of North London. Op de werkvloer lag zijn hart bij het systemisch werken met (LVB-) jongeren met bijkomende psychiatrische problemen. Hij werkte regelmatig voor het consultantenteam (het huidige CCE), verzorgde gastcolleges in het Universitair- en HBO-onderwijs en heeft ruim ervaring opgedaan in leidinggevende- en bestuursfuncties.